

Karcinom grlića materice

Rak grlića materice je zloćudni tumor koji nastaje na grliću materice. Grlić je dio materice koji je okrenut prema vagini/rodnici. On je lako dostupan i može se pregledati jednostavnim i bezbolnim metodama.

Bolest počinje kada se neke ćelije grlića materice promijene i počnu da se umnožavaju na nekontrolisan način. Ovaj proces započinje razvojem abnormalnosti ćelija grlića materice koje se tokom vremena postepeno pogoršavaju, pre nego što se konačno razviju u rak. Te abnormalnosti se nazivaju premalignim promjenama.

Većina premalignih promjena na početku razvoja bolesti je blagog stepena i spontano će nestati bez ikakvog liječenja. U nekim slučajevima, ne dolazi do spontanog izlječenja i ukoliko se ovakve premaligne promjene na vrijeme ne pronađu i ne uklone, mogu da prerastu u rak grlića materice. Za to je potrebno nekoliko godina. Tokom ovog dugog vremena premaligne promjene grlića materice mogu se lako otkriti i veoma lako i uspešno izliječiti. One, međutim, ne daju nikakve tegobe, pa se otkrivaju samo redovnim pregledima.

Prema današnjim saznanjima, najvažniji faktor rizika za nastanak raka grlića materice je infekcija Humanim papiloma virusom (HPV).

Međutim, ovo nije jedini faktor rizika. Da bi HPV infekcija dovela do nastanka raka grlića materice neophodni su i drugi faktori od kojih su najvažniji:

- pušenje;
- oslabljen imuni sistem.

Veliki broj studija je ispitivao uticaj pušenja na nastanak abnormalnosti u ćelijama grlića materice i njihovo pogoršavanje do raka. Pokazano je da pušači imaju nešto više od dva puta veći rizik za nastanak raka grlića materice u poređenju sa ženama koje nikada nisu pušile. Na sreću, ovaj rizik se smanjuje poslije ostavljanja pušenja.

Rak grlića materice neće se razviti ukoliko nema dugotrajne HPV infekcije i na sreću, imuni sistem većine ljudi, izbori se protiv HPV infekcije u roku od 24 mjeseca. Bilo šta što slabi imuni sistem, kao što je hemoterapija ili HIV infekcija, može odložiti ili sprečiti eliminaciju HPV i povećati rizik za nastanak raka grlića materice.

U većini slučajeva rak grlića materice otkriva se kod žena koje nisu redovno kontrolisane i nije im redovno rađen pregled brisa grlića materice nazvan Papanikolau test (Papa-test).

Faktori rizika za nastanak raka grlića materice su:

- genitalne infekcije (HPV);
- hemijski faktori (pušenje);
- imunosupresija (oslabljen imuni sistem, HIV, stanja poslije transplantacije organa);
- seksualne navike (rano stupanje u seksualne odnose, promiskuitet);
- faktori vezani za muškog partnera (promiskuitet);
- način života (loši socio-ekonomski uslovi).

Žene koje imaju nizak rizik za nastanak raka grlića materice:

- nepušači;
- žene koje ranije nisu imale abnormalan Papa bris;
- žene sa seksualnim navikama niskog rizika (kasno stupanje u spolne odnose, mali broj partnera).

Žene sa faktorima visokog rizika:

- seksualna aktivnost započeta u ranoj mladosti (prije 16. godine);
- brojni seksualni partneri;
- odnosi sa muškarcem koji ima HPV infekciju;
- prethodne seksualno prenosive bolesti ili genitalne bradavice;
- pušači ili raniji pušači;
- odsustvo normalnog imunog odgovora (sve HIV pozitivne žene, žene koje iz različitih razloga primaju imunosupresive);
- žene kojima prethodno nije redovno uziman Papa bris;
- žene koje ne odlaze redovno na preglede.

Stoga je veoma važno da svaka žena povede računa o svom zdravlju i jednom godišnje ode na pregled kod ginekologa (ovo važi za sve žene koje su seksualno aktivne).

Većina ovih slučajeva mogla se spriječiti da je bolest otkrivena na vrijeme i da se na vrijeme pristupilo liječenju.

Danas postoji i vakcina kao prevencija protiv humanog papiloma virusa, naročito njegovih kancerogenih oblika tipa 16 i 18, koji izaziva rak grlića materice. Vakcina je namijenjena mladim ženama između 19. i 26. godine, koje nemaju taj virus. Daje se u tri doze, i to dva, odnosno šest mjeseci nakon prve doze.